

Her hadi zat mühdi olamaz mı?

Hadi kelime olarak; *hidayet üzere giden, hidayete ermiş* kimse demektir. **Mühdise**, *kendi hidayet üzere olmakla beraber, başkalarının hidayete gelmesine sebep ve vesile olan* kimseye denir.

Her hidayet üzere olan kimse, başkalarının da hidayetine vesile olur, demek yanlış olur. Zira bazı zatlar vardır ki, kendi hidayet üzeredir, ama bir başkasına hidayeti aktaracak salahiyet ve kapasite kendinde olmayabilir.

Bir yapı ustası düşünelim, kendisi mükemmel bir ustadır, mahareti pek fazladır ama o ustalığı bir başkasına aktaracak rhitabete/belagate sahip değildir. İş öğretme ve bir başkasını terbiye etmeye gelince, aynı maharet ve ustalığı gösteremiyor. Biz bu kişi için "**iyi bir usta, ama kötü bir öğretici**" desek yanlış olmaz. İşte **her hadi, mühdi olamaz** önermesi bu hakikatin veciz bir ifadesidir.

[İbn-i Arabi](#) gibi harika zatlar çok hususi ve yüksek makamlara çıkmış, Allah'ın rızasını kazanmış, hidayet üzere giden hadi zatlardır. Ama bazı makamların vermiş olduğu geçici manevi sarhoşluk halinde söylediği söz ve davranışlar, hidayet üzere olmayabiliyor. Kendisi, manevi sarhoşluktan dolayı özür sahibi olabilir, ama söz ve davranışların yansıdığı eserleri ne mazurdur ne de hidayete vesile olacak kabiliyettir. Bu yüzden İslam büyükleri bu gibi harika zatları tekfir etmemişler, ama eserlerini de okumaktan ve istifade etmekten men etmişlerdir.

Yani bu zatlar kendi şahısları itibari ile **hadi**, yani hidayet üzeridirler; ama bir başkasına **mühdise** olacak, yani hidayetine vesile olacak durumda ve kabiliyette değildirler. **Her hadi, mühdi olamaz** sözü bu manaya işaret için söylenmiştir.

[İbn-i Arabi](#) gibi zatlar çok özel ve gidilmesi herkese müyesser olmayan yollar keşfetmişlerdir. Bu yollarda giderken çok acip ve tavrı aklın haricinde makamlara girmişlerdir. O hallerin ve makamların incelik ve letafetlerini ifade de aciz kaldıkları için bazı şatahat ve teşbihlere müracaat etmişler. Ya da lafız alemi o nurani makamları ifade etmekte aciz kalmışlardır. Üstat ,bu manayı **dıyk-ı elfaz**, yani üslup ve lafız darlığı diye tarif ediyor. Genelde kalbin derinliklerindeki ince ve latif bir manayı ifade etmekte, lafız ve ağız aciz kalıyor.

İşte [İbn-i Arabi](#)'nin söz ve eserlerinin mühdi olamamasının sebeplerinden birisi de, bu lafız darlığından kaynaklanan ifade zorluğudur.